

A Fővárosi Ítéltábla dr. ... ügyvéd (fél címe 1) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, dr. ... ügyvéd (fél címe 2) által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. február 14. napján kelt 25.G.41.683/2012/14. számú ítélete ellen a felperes 15. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Felperes 2012. október 1-jén előterjesztett keresetében a Ptk. 209. §-ára, 209/A. §-ára, továbbá a 2/2011. PK véleményben, a 93/13 EKG irányelvben, valamint az Európai Bíróság C-472/10 számú ítéletében foglaltakra alapítva azt kérte, a bíróság állapítsa meg, hogy semmisek és a szerződés megkötésétől kezdődően a felperesre nézve nem jelentenek kötelezettséget az alperessel 2007. április 27-én megkötött kölcsönszerződés II.4. pontjában foglalt, az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító azon szerződési feltételek, amelyek szerint „adós a kölcsöntartozást a I.5. pontban meghatározott gyakorisággal, a jóváhagyási értesítőben meghatározott esedékesség szerint köteles megfizetni. Amennyiben a felek a I.5. pontban eltérő törlesztő részlet fizetésében állapodnak meg, úgy az adós a I.5. pontban megadott ütemezés szerint, több eltérő részlet esetén pedig a csatolt ajánlatban meghatározott esedékességgel a rendszeres törlesztő részlettől eltérő részletet köteles megfizetni. Az eltérő törlesztő részlet összegét és esedékességét a jóváhagyási értesítő tartalmazza.” A felperes azt is kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződést felmondó, 2011. június 11-i keltű alperesi nyilatkozat érvénytelenségét.

A kereseti előadás szerint a keresettel támadott, a szerződéskötést megelőzően az alperessel egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek azért tisztességtelenek, mert az alperest úgy jogosítják fel egyoldalú szerződésmódosításra, hogy a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben a jóhiszeműség követelményével ellentétben jelentős egyenlőtlenséget idéznek elő a felperes mint fogyasztó kárára (93/13 EKG irányelv 3. cikk (1) bekezdése), figyelemmel arra is, hogy a kölcsön folyósítása semmiféle devizaforrás igénybevételével nem járt az alperes részéről, így az árfolyamváltozásból eredően az alperesre semmiféle többletterhelés nem hárult. Az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződési feltételek azért is tisztességtelenek, mert nem felelnek meg a 93/13 EKG irányelv preambulumban, továbbá 3. cikkében foglalt azon követelményeknek, hogy egyszerű, egyértelmű, érthető megfogalmazással lehetőséget biztosítsanak a fogyasztónak arra, hogy azok ismeretében előre láthassa a másik fél szolgáltatásához kapcsolódó díjak jövőbeni várható módosulását. Ezzel összefüggésben a felperes utalt arra is, a szerződés megkötésekor csupán azt tudta „a szerződésben tett CHF jelölés folytán”, hogy azért kap a kölcsön felvétele időpontjában alacsonyabb kamatozású hitelt a forintalapú hiteléhez képest, mert később a törlesztő részletek fizetési időpontjában a törlesztő részletek nagysága függ a forint/svájci frank árfolyamtól, valamint a svájci frank jegybanki alapkamatától.

A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pont g) pontjában foglaltakra figyelemmel továbbá az egyoldalú alperesi szerződésmódosításra vonatkozó szerződéses kikötések a felperes szerint azért is tisztességtelenek, mert a szimmetria elvét megsértve csak a körülmények felperes mint fogyasztó számára hátrányos hatásainak áthárítását teszik lehetővé, ugyanakkor kizárják a felperesnek kedvező változás hatásainak érvényesítését a felperes javára.

A 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjára, a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pont f) pontjára és a 93/13 EKG irányelv 3. cikk (3) bekezdésére utalva a felperes állította azt is, az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződési feltételek azért is tisztességtelenek, mert a körülmények hátrányos megváltozásának következményeit anélkül hárítják át a felperesre, hogy biztosítanak számára a szerződés azonnali hatályú felmondásának lehetőségét. A felperes a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9. pont a) pontjára utalva hangsúlyozta azt is, hogy a per tárgyává tett szerződési feltételek érvénytelenségét hivatalból kell észlelnie a bíróságnak, ha az érvénytelenség a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható.

A felperes véleménye szerint a szerződés a keresettel támadott szerződési feltételek mellőzése esetén is teljesíthető, mert az őt terhelő fizetési kötelezettség a svájci frankra irányadó, a svájci nemzeti bank által megállapított kamatok alkalmazásával meghatározható volt, a támadott feltételek ezért kihagyhatók a szerződésből, a szerződés azok nélkül is köti a feleket (93/13 EKG 6. cikk).

Egyebekben a felperes azt is állította, sosem látta az alperes üzletszabályzatát, az Általános Szerződési Feltételeket sem ismerte, ezeket az okiratokat nem írta alá, így a Hpt. 210. § (1) bekezdése szerinti kötelező írásbeli alakban létrejött megállapodás hiányában egyik okirat sem vált a szerződés részévé.

Az alperest a szerződéskötés időpontjában hatályos üzletszabályzata csatolására kérte kötelezni.

A felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmével összefüggésben felperes arra hivatkozott, hogy semmisesk az alperest a törlesztő részletek összegének meghatározása vonatkozásában megillető egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződési feltételek, az alperessel szemben nem áll fenn tartozása, túlfizetésben van, a felmondás ezért nem volt jogszerű. Arra figyelemmel pedig, hogy az alperes célja a felmondással az, hogy felperes egyösszegben fizesse meg részére a ténylegesnél magasabb összegű kölcsöntartozását, a kereset szerinti megállapítás a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvása érdekében szükséges, így e körben fennállnak a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Egyebek mellett előadta, a felperessel változó törlesztésű devizaalapú kölcsönszerződést kötött, amelynek lényege, hogy a kölcsön folyósítása és törlesztése forintban történik, az egyes törlesztő részletek ugyanakkor a mindenkor aktuális deviza-forint árfolyam figyelembevételével kerülnek meghatározásra, ami a BDT 2012.2698 számon közzétett eseti döntésben foglaltakra is figyelemmel nem eredményezi a törlesztő részletek egyoldalú módosítását, a törlesztő részletek változása az árfolyam, illetve a kamatváltozás mint objektív tényező függvénye, illetve következménye.

A szerződés a konstrukció leírását és az abból eredő kockázatokra történő figyelemfelhívást a magyar nyelv szabályainak megfelelően, egyértelműen és érthetően tartalmazta (szerződés IV.3. pontjában, illetve az ÁSZF III.1.1. és 1.2. pontjában). Az árfolyam, illetve a kamatváltozás kedvező hatásainak érvényesülését pedig a szerződés nem zárta ki, így a szimmetria elve nem sérült. A keresettel támadott szerződési feltételek az alperes számára semmiféle indokolatlan és egyoldalú előnyt nem biztosítottak. Alaptalanul hivatkozik ezért felperes a támadott szerződési feltételek tisztességtelenségére.

Az alperes továbbá hangsúlyozta, a mindkét fél által aláírt kölcsönszerződésben a felperes úgy nyilatkozott, az üzletszabályzatot és az ÁSZF-t megismerte, átvette, az ezzel ellentétes kereseti előadása megalapozatlan.

A felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem az alperes véleménye szerint ugyancsak megalapozatlan. E körben utalt arra is, a felmondás folytán megszűnt szerződésből eredő követelése érvényesítése iránt 2012 novemberében pert indított felperes ellen a PKKB előtt.

Az elsőfokú bíróság 2013. február 14-én meghozott 25.G.41.683/2012/14. számú ítéletével a keresetet elutasította, a felperest az alperes részére 31.750 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolásában a perbeli kölcsönszerződés II.4. pontjában foglalt feltételek tisztességtelenség miatti semmisségének megállapítására irányuló kereseti kérelemre nézve az elsőfokú bíróság a támadott szerződési rendelkezést értelmezve azt állapította meg, hogy az a törlesztő részletek gyakorisága és esedékessége mellett arra az esetre tartalmaz rendelkezéseket az eltérő törlesztő részletekkel kapcsolatban, ha a felek eltérő törlesztő részletekben állapodnának

meg, amire a perbeli esetben nem került sor. A szerződés II.4. pontja nem biztosít lehetőséget az alperes számára az egyoldalú szerződésmódosításra. Az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezés hiányában pedig a keresettel támadott szerződési feltételek a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége és a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerint ebből fakadó semmissége a felperes által hivatkozott körülmények egyike alapján sem állapítható meg, így sem a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjában foglaltak, sem a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben foglaltak a kereset elbírálása során nem voltak alkalmazhatóak. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta azt is, a felperes által előadottak kizárólag a fogyasztóval szerződő fél számára egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító szerződési feltételek esetén irányadóak. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint továbbá a keresettel támadott szerződési rendelkezésbe foglalt, a törlesztő részletek gyakoriságára és esedékességére vonatkozó megállapodás az alperes számára nem nyújt indokolatlan és egyoldalú előnyt, ezért tisztességtelensége a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján sem állapítható meg. A keresettel támadott szerződési feltételek semmisségének megállapítására irányuló kereset megalapozatlanságából következően a semmisségi jogkövetkezményének levonására irányuló kereseti kérelem sem vezethetett eredményre.

Az ítélet indokolása tartalmazza azt is, felperes az ÁSZF-t is aláírta, így megalapozatlanul állítja ennek ellenkezőjét. Arra figyelemmel ugyanakkor, hogy a felperes keresetében sem az üzletszabályzat, sem az ÁSZF rendelkezéseit nem támadta, a per eldöntése szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy az ÁSZF, illetve az üzletszabályzat a szerződés részévé vált vagy sem. A jogvita az alperes szerződéskötéskor hatályos üzletszabályzata ismerete nélkül is eldönthető volt, az elsőfokú bíróság mellőzte az üzletszabályzat csatolására irányuló alperesi bizonyítási indítvány teljesítését.

A felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelemre nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, a felperes a kölcsön megfizetése iránt az alperes által vele szemben indított perben védekezésként hivatkozhat a felmondás érvénytelenségére, ezért az érvénytelenség megállapítási perben történő érvényesítése nem szükséges a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvásához, a Pp. 123. §-ában meghatározott feltételek hiányában. Ez a kereseti kérelem ezért nem vezethetett eredményre.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, a keresete szerinti ítélet meghozatalát kérte.

A fellebbezés szerint a keresettel támadott szerződési rendelkezés, annak helyes értelmezése szerint az alperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződési feltételnek minősül. Az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes értelmezése és abból levont következtetése téves, logikátlan, okszerűtlen.

A felperes vitatta azt is, hogy a per az üzletszabályzat ismerete hiányában is eldönthető lenne. E körben - hangsúlyozva, hogy az üzletszabályzatot az alperes csatolta a per irataihoz - az üzletszabályzat III.1.2. pontjára utalt, amely devizaalapú kölcsönszerződések esetében az adós által fizetendő kamat változásának számításával összefüggésben a kölcsönszerződésben részletezett számítási algoritmusra utal. A felperes véleménye szerint ez a rendelkezés is azt támasztja

alá, hogy alperes a felperes számára ellenőrizhetetlen módon, valós ok nélkül úgy volt jogosult változtatni a törlesztő részletet, ahogy akarta.

A felperes továbbá a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9. pont a) pontjára és az Európai Bíróság C-472/11 számú ítéletében foglaltakra utalva azt is hangsúlyozta, a bíróságnak hivatalból kell észlelnie a per tárgyává tett szerződési feltétel érvénytelenségét, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, a per tárgyát képező szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapításakor pedig a szerződés minden egyéb feltételét is figyelembe kell vennie.

A felmondás érvénytelensége körében a felperes azt hangsúlyozta, a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazásával a bank által indokolatlanul magas összegben meghatározott kötelezettsége teljesítésének elmulasztása vezetett a felmondáshoz, amely ebből következően érvénytelen.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és az ellenkérelem korlátai között bírálta felül és a fellebbezést az alábbiak szerint megalapozatlannak találta.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetést levonva, megalapozott indokolással utasította el a keresetet.

A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a peres felek között változó törlesztésű deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek a Ptk. 231. § (2) bekezdésében foglaltakból adódó sajátossága, hogy a devizaárfolyam változása a kölcsönt nyújtó pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítása nélkül, a jogszabály erejénél fogva eredményezi a kölcsönt felvevő adós által fizetendő törlesztő részletek változását.

A deviza alapú kölcsönszerződések ezen sajátosságára is figyelemmel az elsőfokú bíróság a perbeli kölcsönszerződés keresettel támadott II.4. pontjának helyes értelmezésével állapította meg azt, hogy e rendelkezés nem jogosítja fel az alperest egyoldalú szerződésmódosításra. Ebből ugyancsak helytálló következtetés levonásával helyezkedett az elsőfokú bíróság arra az álláspontra, hogy e szerződési feltétel a kereseti előadással szemben nem biztosít indokolatlan és egyoldalú előnyt az alperes számára a felperes hátrányára, nem sérti a szimmetria elvét, a körülmények hátrányos megváltozásának következményeit nem hárítja át a felperesre a szerződés azonnali hatályú felmondási joga biztosítása nélkül, ezért e rendelkezés tisztességtelensége a felperes által állított okok egyike alapján sem állapítható meg.

Figyelemmel arra, hogy a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése fogyasztói szerződés esetén az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötést semmisnek nyilvánítja, a semmis kikötésre, illetve semmis szerződésre pedig igény nem alapítható, a fogyasztóval szerződő fél által a fogyasztói szerződésből eredő igény érvényesítése iránti perben a szerződés, illetve az egyes szerződési rendelkezések nyilvánvaló semmisségét a

bíróságnak hivatalból kell észlelnie, ami a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pontjában foglaltakból is következik.

A jelen per azonban nem a felperes mint fogyasztó és az alperesi pénzügyi intézmény közötti változó törlesztésű deviza alapú kölcsönszerződésen alapuló követelés fogyasztóval szembeni érvényesítésére irányul. Jelen esetben a per tárgya a szerződés II.4. pontjában foglalt szerződési feltétel tisztességtelenségének, semmisségének vizsgálata.

Az ilyen perekben a bíróságnak kizárólag a per tárgyává tett szerződési feltétel semmisségét kell vizsgálnia és hivatalból észlelnie, amint azt a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9.a) pontja is tartalmazza, azonban nem képezi a bíróság feladatát az összes szerződési feltétel esetleges tisztességtelenségének, érvénytelenségének hivatalbóli vizsgálata.

Kétségtelen, hogy a Ptk. 209. § (2) bekezdése - lényegében a 93/13 EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal azonosan - valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor egyéb körülmények mellett az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel való kapcsolata, összefüggése vizsgálatát írja elő. Lényegében azonos megállapítást tartalmaz az Európai Bíróság C-472/11 számú ítéletének a felperes fellebbezésében hivatkozott 2. pontja is, amelynek helyes értelmezése szerint a bíróságnak a kereset tárgyát képező feltétel tisztességtelenségének megítélésére kiható egyéb feltételeket kell vizsgálgatási körébe vonnia.

Mindezekből azonban nem következik az, hogy meghatározott szerződési feltétel, illetve feltételek semmisségének megállapítása iránti perben a bíróságnak az összes, a per tárgyává nem tett szerződési feltétel semmisségét is hivatalból vizsgálnia, észlelnie kellene. A felperes ezzel ellentétes fellebbezési előadása téves, az elsőfokú bíróság helytállóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a perbeli jogvita az alperesi üzletszabályzat rendelkezéseinek vizsgálata nélkül is eldönthető, mivel az, hogy a sérelmezett kikötés biztosított-e az alperes számára egyoldalú szerződésmódosításra jogot, magából a kölcsönszerződésből, valamint az eljárás tárgyává tett ÁSZF-ből is megállapítható volt, mint ahogy az is, hogy a keresetben hivatkozott egyéb okból e szerződési feltétel nem tisztességtelen.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján - helyes indokaira tekintettel - helybenhagyta. A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az általa lerótt jogorvoslati illetéket és a fellebbezéssel felmerült ügyvédi munkadíjat viselni tartozik. Az alperes a másodfokú eljárásban ellenkérelmet nem terjesztett elő, a rendelkezésre álló adatok alapján költsége nem merült fel, így erről rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2014. április 17.

Dr. Tibold Ágnes s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr.
bíró